

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ षष्ठमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः ॥

अ॒ञ्जन्ति॒ त्वाम॑ध्वरे दे॒व॒यन्तः॑। वन॑स्पते॒ मधु॑ना॒ दैव्ये॑न।
यदूर्ध्व॑स्ति॒ष्ठाद्वि॑णेह ध॑त्तात्। यद्वा॒ क्षयो॑ मा॒तुर॒स्या
उ॒प॒स्थे॑। उच्छ्र॑यस्व वनस्पते। वर्ष्म॑न्पृथि॒व्या अधि॑। सुमि॑ती
मी॒य॒मा॒नः॑। वर्चो॑धा य॒ज्ञवा॑हसे। समि॑द्धस्य॒ श्रय॑माणः
पु॒रस्ता॑त्। ब्रह्म॑ वन्वा॒नो अ॒जर॑ सु॒वीर॑म्॥१॥

आ॒रे अ॒स्मद॑म॒तिं बा॑ध॒मानः॑। उच्छ्र॑यस्व मह॒ते सौ॒भ॒गाय॑।
ऊ॒र्ध्व ऊ॒षुण॑ ऊ॒तये॑। ति॒ष्ठा दे॒वो न स॑वि॒ता। ऊ॒र्ध्वो
वा॒ज॑स्य॒ सनि॑ता॒ यद॑ञ्जिभिः। वा॒घद्वि॑र्वि॒ह्याम॑हे। ऊ॒र्ध्वो नः॑
पा॒ह्य॑ ह॒सो नि॑ के॒तुना॑। वि॒श्व॑ सम॒त्रिण॑न्दह। कृ॒धी न
ऊ॒र्ध्वा च॒ रथा॑य जी॒वसे॑। वि॒दा दे॒वेषु॑ नो दु॒वः॥२॥

जा॒तो जा॑यते सुदि॒न॒त्वे अ॒ह्ना॑म्। सम॒र्य आ वि॒दथे॒ वर्ध॑मानः।

पुनन्ति॑ धीरा॑ अप॒सो मनी॒षा। दे॒वया विप्र॒ उदि॑यति॒ वाच॑म्।
 युवा॑ सु॒वासाः परि॑वीत् आगा॑त्। स उ॒ श्रेया॑न्भवति॒
 जाय॑मानः। तन्धीरा॑सः क॒वय उ॒न्नय॑न्ति। स्वा॒धियो
 मन॑सा दे॒वय॑न्तः। पृथु॒पाजा अ॒मर्त्यः। घृ॒तनि॑र्णि॒ग्स्वा॒हुतः।
 अ॒ग्निर्य॑ज्ञस्य॒ हव्य॑वाद्। त॒ स॒बाधो॑ य॒तः सु॒चः। इ॒त्था
 धिया॑ य॒ज्ञव॑न्तः। आच॑क्रु॒ग्निमू॒तयै॑। त्वं वरु॑ण उ॒त मि॒त्रो
 अ॒ग्ने। त्वां व॑र्धन्ति म॒तिभि॑र्वसि॒ष्ठाः। त्वे वसु॑ सुषण॒नानि॑
 सन्तु। यूयं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ नः॥ ३॥

सुवीर॒न्दुवः स्वा॑हुतोऽष्टौ च॥ ————— [१]

होता॑ यक्षद॒ग्निः स॒मिधा॑ सु॒षमि॒धा स॒मिद्धं॑ नाभा॑
 पृथि॒व्याः सं॒ज्ञथे॑ वा॒मस्य॑। वर्ष॑न्दि॒व इ॒डस्प॑दे वे॒त्वाज्य॑स्य
 हो॒तर्य॑ज। होता॑ यक्ष॒त्तनू॑नपा॒तम॑दि॒तेर्गर्भ॑ भु॒वन॑स्य
 गो॒पाम्। म॒ध्वाद्य॑ दे॒वो दे॒वेभ्यो॑ दे॒वयाना॑न्प॒थो अ॑न॒क्तु
 वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज। होता॑ यक्ष॒न्नरा॑श॒सं नृ॑श॒स्त्रं
 नृ॑ः प्र॒णेत्र॑म्। गोभि॑र्वपा॒वान्त्स्या॑द्दी॒रैः श॒क्तीवा॑न्न॒थैः
 प्रथ॑म॒या वा॒ हिर॑ण्यैश्च॒न्द्री वे॒त्वाज्य॑स्य हो॒तर्य॑ज। होता॑

यक्षदग्निमिड ईडितो देवो देवाः आवक्षद्भूतो हव्यवाडमूरः।
 उपेमं यज्ञमुपेमां देवो देवहूतिमवतु वेत्वाज्यस्य होतर्यजं।
 होता यक्षद्वरहिः सुष्टरीमोर्णम्रदा अस्मिन् यज्ञे वि च
 प्र च प्रथताः स्वासस्थं देवेभ्यः। एमैनदद्य वसवो
 रुद्रा आदित्याः सन्दन्तु प्रियमिन्द्रस्यास्तु वेत्वाज्यस्य
 होतर्यजं॥४॥

होता यक्षदुर ऋष्याः कवष्यो कौषधावनीरुदाताभीर्जिहतां
 विपक्षोभिः श्रयन्ताम्। सुप्रायणा अस्मिन् यज्ञे
 विश्रयन्तामृतावृधो वियन्त्वाज्यस्य होतर्यजं। होता
 यक्षदुषासानक्ता बृहती सुपेशसा नृः पतिभ्यो योनिं
 कृण्वाने। सःस्मयमाने इन्द्रेण देवैरेदं बरुहिः सीदतां
 वीतामाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षद्वैव्या होतारा
 मन्द्रा पोतारा कवी प्रचेतसा। स्विष्टमद्यान्यः करदिषा
 स्वभिगूर्तमन्य ऊर्जा सतवसेमं यज्ञं दिवि देवेषु
 धत्तां वीतामाज्यस्य होतर्यजं। होता यक्षत्तिस्त्रो

दे॒वीर॒पसा॑म॒पस्त॑मा अ॒च्छि॑द्रम॒द्येद॑मप॒स्तन्व॑ताम्।
 दे॒वेभ्यो॑ दे॒वीर्दे॒वमपो॑ वि॒यन्त्वाज्य॑स्य॒ होत॑र्यज॑। होता॑
 यक्ष॒त्वष्टा॑र॒मचि॑ष्टुमपा॒कः॑ रेतो॒धां वि॑श्र॒वसं॑ यशो॒धाम्।
 पुरु॒रूप॑म॒काम॑कर्शनः॑ सु॒पोषः॑ पोषैः॑ स्यात्सु॒वीरो॑
 वी॒रैर्वे॒त्वाज्य॑स्य॒ होत॑र्यज॑। होता॑ यक्ष॒द्वन॑स्पति॒मुपा॑व॒स्रक्ष॑द्वियो
 जो॒ष्टारः॑ श॒शम॑न्नरः॑। स्वदा॒त्स्वधि॑तिर॒ऋतु॑थाद्य दे॒वो
 दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यावा॑ङ्वेत्वाज्य॑स्य॒ होत॑र्यज॑। होता॑ यक्ष॒दग्निः॑
 स्वाहाऽऽज्य॑स्य॒ स्वाहा॑ मे॒दसः॑ स्वाहा॑ स्तो॒काना॑ऽऽ स्वाहा॑
 स्वाहा॑कृ॒तीना॑ऽऽ स्वाहा॑ ह॒व्यसू॑क्तीनाम्। स्वाहा॑ दे॒वाः॑
 आ॒ज्य॒पान्त्स्वाहा॑ऽग्निः॑ हो॒त्राञ्जु॑षा॒णा अ॒ग्न आ॒ज्य॑स्य
 वि॒यन्तु॑ होत॑र्यज॑॥५॥

प्रियमिन्द्रंस्यास्तु वेत्वाज्यस्य होत॑र्यज॑ सु॒वीरो॑ वी॒रैर्वे॒त्वाज्य॑स्य होत॑र्यज॑ च॒त्वारि॑ च
 (अ॒ग्निन्त॑नूनपा॒तन्नरा॑शः॑संम॒ग्निमि॑ड ई॒डितो॑ ब॒र्हिर्दु॑र उ॒पासा॑नक्ता॒ दैव्या॑ ति॒स्रस्त्वष्टा॑रं
 वन॑स्पति॒मग्नि॑म्। प॒ञ्च वे॒त्वेको॑ वि॒यन्तु॑ द्वि॒र्वीता॑मेको॑ वि॒यन्तु॑ द्वि॒र्वेत्वे॑को॑ वि॒यन्तु॑
 होत॑र्यज॑॥॥

[२]

समि॑द्धो अ॒द्य म॒नुषो॑ दुरो॒णे। दे॒वो दे॒वान् य॑जसि

जातवेदः। आ च वहं मित्रमहश्चिकित्वान्। त्वन्दूतः
 कविरसि प्रचेताः। तनूनपात्पथ ऋतस्य यानान्। मध्वा
 समञ्जन्तस्वदया सुजिह्वा। मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्।
 देवत्रा च कृणुह्यध्वरन्नः। नराशंसस्य महिमानमेषाम्।
 उप स्तोषाम यज्ञतस्य यज्ञैः॥६॥

ते सुक्रतवः शुचयो धियन्धाः। स्वदन्तु देवा उभयानि
 हव्या। आजुह्वान ईड्यो वन्द्यश्च। आयाह्यग्रे वसुभिः
 सजोषाः। त्वं देवानामसि यहू होता। स एनान् यक्षीषितो
 यजीयान्। प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्याः। वस्तोरस्या
 वृज्यते अग्रे अहाम्। व्यु प्रथते वितरं वरीयः। देवेभ्यो
 अदितये स्योनम्॥७॥

व्यचस्वतीरुर्विया विश्रयन्ताम्। पतिभ्यो न जनयः
 शुम्भमानाः। देवीद्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वाः। देवेभ्यो भवथ
 सुप्रायणाः। आसुष्वयन्ती यज्ञते उपाके। उषासानक्ता
 सदतां नि योनौ। दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे। अधि
 श्रियः शुक्रपिशन्दधाने। दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा।

मिमां॒ना य॒ज्ञं म॒नुषो॒ यज॑ध्ये॥८॥

प्र॒चो॒दय॑न्ता वि॒दथे॑षु का॒रू। प्रा॒चीनं॒ ज्योतिः॑ प्र॒दिशा॑
दि॒शन्ता॑। आ नो॑ य॒ज्ञं भा॑र॒ती तू॒यमे॑तु। इडा॑ म॒नुष्व॑दिह
चे॒तय॑न्ती। ति॒स्रो दे॒वीर्ब॒र्हिरे॑दꣳ स्यो॒नम्। सर॑स्वती॒ स्वप॑सः
सद॑न्तु। य इ॒मे द्या॒वापृ॑थि॒वी जनि॑त्री। रू॒पैरपि॑ꣳश॒द्भुव॑नानि
वि॒श्वा। तम॑द्य हो॒तरि॑षि॒तो यजी॑यान्। दे॒वन्त्व॑ष्टा॒रमि॑ह य॒क्षि
वि॒द्वान्॥९॥

उ॒पाव॑सृ॒ज॒त्म॒न्या॑ सम॒ञ्जन्। दे॒वानां॑ पाथं ऋ॒तुथा॑ ह॒वीꣳषि॑।
व॒न॒स्पतिः॑ शमि॒ता दे॒वो अ॒ग्निः। स्व॑द॒न्तु ह॒व्यं म॑धु॒ना घृ॑तेन।
स॒द्यो जा॒तो व्य॑मिमीत य॒ज्ञम्। अ॒ग्निर्दे॒वाना॑म॒भव॑त्पु॒रोगाः।
अ॒स्य हो॑तुः प्र॒दिश्य॑तस्य॒ वा॒चि। स्वा॑हा॒कृतꣳ ह॒विर॑द॒न्तु
दे॒वाः॥१०॥

यज्ञैः स्योनं यजध्ये विद्वानष्टौ च॥ [३]

अ॒ग्निर्हो॑ता नो अध्व॒रे। वा॒जी स॒न्परि॑णीयते। दे॒वो दे॒वेषु॑
य॒ज्ञियः॑। परि॑त्रि॒विष्ट्य॑ध्व॒रम्। या॒त्य॒ग्नी र॒थीरि॑व। आ दे॒वेषु॑
प्र॒यो द॑धत्। परि॒ वाज॑पतिः क॒विः। अ॒ग्निर्ह॒व्यान्य॑क्रमीत्।

दध॒द्रत्नानि॑ दा॒शुषे॑ ॥११॥

अ॒ग्निर्होता॑ नो नव॑ ॥ [४]

अजै॑द॒ग्निः। अस॑न॒द्वाज॑न्नि। दे॒वो दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यावा॑ट्।
प्रा॒ञ्जोभि॑र्हिन्वा॒नः। धेना॑भिः कल्प॑मानः। य॒ज्ञस्यायुः॑
प्रति॑रन्। उ॒प॒ प्रे॒ष्य॑ होतः। ह॒व्या दे॒वेभ्यः॑ ॥१२॥

अजै॑द॒ष्टो ॥ [५]

दै॒व्याः श॑मि॒तार॑ उ॒त म॑नु॒ष्या आ॑र॒भध्व॑म्। उ॒प॒न॒य॒त॒ मे॒ध्या॒
दु॒रः। आ॒शासा॑ना॒ मे॒ध॒प॒ति॒भ्यां मे॒धम्। प्रा॒स्मा अ॒ग्निं भ॑र॒ता
स्तृ॒णी॒त ब॒र्हिः। अ॒न्वे॒नं मा॒ता म॑न्य॒ताम्। अ॒नु पि॒ता। अ॒नु
भ्रा॒ता स॑ग॒र्भ्यः। अ॒नु स॒खा स॑यू॒थ्यः। उ॒दी॒ची॒ना॑ अस्य प॒दो
नि॒ध॑त्तात् ॥१३॥

सूर्य॑श्चक्षु॒र्गम॑य॒तात्। वा॒तं प्रा॒णम॑न्व॒व॑सृज॒तात्। दि॒शः
श्रो॒त्रम्। अ॒न्तरि॑क्ष॒मसु॑म्। पृ॒थि॒वी॑ शरी॒रम्। ए॒क॒धाऽस्य॑
त्वच॑माच्छ॒य॒तात्। पु॒रा ना॒भ्या॑ अपि॒शसो॑ व॒पामु॑त्खि॒द॒तात्।
अ॒न्तरे॒वोष्माणं॑ वा॒रय॑तात्। श्ये॒नम॑स्य॒ वक्षः॑ कृणु॒तात्।

प्रशसां बाहू॥१४॥

शला दोषणीं। कश्यपेवा९सां। अच्छिद्रे श्रोणीं।
कवषोरू स्त्रेकपर्णाष्टीवन्तां। षड्विंशतिरस्य वङ्कयः।
ता अनुष्ठोच्यावयतात्। गात्रंङ्गात्रमस्यानूनं कृणुतात्।
ऊवध्यगोहं पार्थिवङ्गनतात्। अस्त्रा रक्षः स९सृजतात्।
वनिष्ठुमस्य मा राविष्ट॥१५॥

उरूकं मन्यमानाः। नेद्वस्तोके तनये। रवितारवच्छमितारः।
अग्निगो शमीध्वम्। सुशमिं शमीध्वम्। शमीध्वमग्निगो।
अग्निगुश्चापापश्च। उभौ देवाना९ शमितारौ। ताविमं पशु९
श्रपयतां प्रविद्धा९सौ। यथायथाऽस्य श्रपणन्तथातथा॥१६॥

धृताद्बाहू मा राविष्ट तथातथा॥ [६]

जुषस्व सप्रथंस्तमम्। वचो देवप्सरस्तमम्। हव्या जुह्वान
आसनि। इमं नो यज्ञममृतैषु धेहि। इमा हव्या जातवेदो
जुषस्व। स्तोकानामग्ने मेदसो घृतस्य। होतः प्राशान प्रथमो
निषद्य। घृतवन्तः पावक ते। स्तोकाः श्रौतन्ति मेदसः।

स्वधर्मं देववीतये॥१७॥

श्रेष्ठं नो धेहि वार्यम्। तुभ्यः स्तोका घृतश्चुतः। अग्ने
विप्राय सन्त्य। ऋषिः श्रेष्ठः समिध्यसे। यज्ञस्य प्राविता
भव। तुभ्यः श्रोतन्त्यग्निगो शचीवः। स्तोकासौ अग्ने मेदसो
घृतस्य। कविशस्तो बृहता भानुनागाः। हव्या जुषस्व मेधिर।
ओजिष्ठन्ते मध्यतो मेद उद्धृतम्। प्र ते वयन्ददामहे। श्रोतन्ति
ते वसो स्तोका अधित्वचि। प्रति तान्देवशोर्विहि॥१८॥

देववीतय उद्धृतग्रीणि च॥—————[७]

आवृत्रहणा वृत्रहभिः शुष्मैः। इन्द्र यातन्नमोभिरग्ने अर्वाक्।
युवः राधोभिरकवेभिरिन्द्र। अग्ने अस्मे भवतमुत्तमेभिः।
होता यक्षदिन्द्राग्नी। छागस्य वपाया मेदसः। जुषेताः हविः।
होतर्यजं। विह्यख्यन्मनसा वस्य इच्छन्। इन्द्राग्नी ज्ञास उत
वा सजातान्॥१९॥

नान्या युवत्प्रमंतिरस्ति मह्यम्। स वान्धियं वाजयन्तीमतक्षम्।
होता यक्षदिन्द्राग्नी। पुरोडाशस्य जुषेताः हविः। होतर्यजं।

त्वामीडते अजिरन्दूत्याय। हविष्मन्तुः सद्मिन्मानुषासः।
 यस्य देवैरासदो बर्हिरग्ने। अहान्यस्मै सुदिना भवन्तु। होता
 यक्षदग्निम्। पुरोडाशस्य जुषतां हविः। होतर्यजं॥२०॥

सजातानग्निन्दे च॥—————[८]

गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमानः। ईदृ रयिं यशसं पूर्वभाजम्।
 इन्द्राग्नी वृत्रहणा सुवज्रा। प्र णो नव्येभिस्तिरतं
 देष्णैः। माच्छेद्म रश्मीरिति नाधमानाः। पितृणां
 शक्तीरनुयच्छमानाः। इन्द्राग्निभ्याङ्कं वृषणो मदन्ति। ताह्यद्रीं
 धिषणाया उपस्थै। अग्निं सुदीतिं सुदृशं गृणन्तः।
 नमस्यामस्त्वेड्यं जातवेदः। त्वान्दूतमरतिं हव्यवाहम्।
 देवा अकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्॥२१॥

जातवेदो द्वे च॥—————[९]

त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोता। अस्या धियो अभवो दस्महोता।
 त्वं सीं वृषन्नकृणोर्दुष्टरीतु। सहो विश्वस्मै सहसे सहध्यै।
 अधा होता न्यसीदो यजीयान्। इडस्पद इषयन्नीड्यः

सन्। तन्त्वा नरः प्रथमन्देवयन्तः। महो राये चितयन्तो
 अनुग्मन्। वृतेव यन्तं बहुभिर्वसव्यैः। त्वे रयिञ्जागृवांसो
 अनुग्मन्॥ २२॥

रुशन्तमग्निन्दरशतम्बृहन्तम्। वपावन्तं विश्वहा दीदिवांसम्।
 पदं देवस्य नमसा वियन्तः। श्रवस्यवः श्रवं आपन्नमृक्तम्।
 नामानि चिद्वधिरे यज्ञियानि। भद्रायान्ते रणयन्त सन्दृष्टौ।
 त्वां वर्धन्ति क्षितयः पृथिव्याम्। त्वं राय उभयांसो
 जनानाम्। त्वन्नाता तरणे चेत्योभूः। पिता माता
 सदमिन्मानुषाणाम्॥ २३॥

सपर्येण्यः स प्रियो विक्ष्वग्निः। होता मन्द्रो निषसादा
 यजीयान्। तन्त्वा वयन्दम आ दीदिवांसम्। उपजुबाधो
 नमसा सदेम। तन्त्वा वयं सुधियो नव्यमग्ने। सुम्रायव
 ईमहे देवयन्तः। त्वं विशो अनयो दीद्यानः। दिवो अग्ने
 बृहता रौचनेन। विशां कविं विश्वपतिं शश्वतीनाम्।
 नितोशनं वृषभं चर्षणीनाम्॥ २४॥

प्रेतीषणि मिषयन्तं पावकम्। राजन्तमग्निं यजतं

रयी॒णाम्। सो अ॒ग्र ई॒जे श॒श॒मे च॒ म॒र्तः। यस्त॒ आन॑द्भूमिधा
ह॒व्यदा॑तिम्। य आहु॑तिं परि॒ वेदा॒ नमो॑भिः। विश्वे॑त्सवा॒मा
दे॒धते॒ त्वोतः॑। अ॒स्मा उ॑ ते॒ महि॑ म॒हे वि॑धेम। नमो॑भिर॒ग्ने
स॒मिधो॑त ह॒व्यैः। वेदी॑सूनो सहसो गी॒र्भिरु॒क्थैः। आ ते
भ॒द्राया॑ꣳ सु॒म॒तौ य॑तेम॥ २५॥

आ यस्त॒तन्थ॒ रोद॑सी विभा॒सा। श्रवो॑भिश्च श्रव॒स्य॑स्तरु॒त्रः।
बृ॒हद्भि॑र्वा॒जैः स्थ॑वि॒रेभि॒र॒स्मे। रेव॑द्भि॒र॒ग्ने वि॒तरं॑ वि भा॑हि।
नृ॒वद्व॑सो स॒दमि॑द्वैह्य॒स्मे। भू॒रि॒तो॒काय॑ तन॒याय॑ प॒श्वः।
पूर्वो॑रिषो बृ॒हती॑रा॒रे अ॑घाः। अ॒स्मे भ॒द्रा सौ॑श्रव॒सानि॑
सन्तु। पु॒रू॒ण्य॒ग्ने पु॒रु॒धा त्वा॒या। वसू॑नि राजन्व॒सुता॑ते
अ॒श्याम्। पु॒रू॒णि हि त्वे पु॑रु॒वार॒ सन्ति॑। अ॒ग्ने वसु॑ वि॒ध॒ते
राज॑नि॒त्वे॥ २६॥

जा॒गृ॒वाꣳ सो अनु॑ग्मन्मानु॑षाणाश्च॒र्षणी॑नां य॑तेमाश्या॒न्द्वे च॥ ————— [१०]

आभ॑रतꣳ शि॒क्षतं॑ वज्र॒बाहू॑। अ॒स्माꣳ इ॒न्द्रा॑ग्नी अव॒तꣳ
श॒ची॑भिः। इ॒मे नु ते र॒श्मयः॑ सूर्य॑स्य। येभिः॑ स॒पित॑त्वं पि॒तरो॑

न आयन्। होता यक्षदिन्द्राग्नी। छागस्य हविष आत्तामद्य।
मध्यतो मेद उद्धृतम्। पुरा द्वेषोभ्यः। पुरा पौरुषेय्या गृभः।
घस्तान्नूनम्॥ २७ ॥

घासे अज्राणां यवसप्रथमानाम्। सुमत्क्षराणां
शतरुद्रियाणाम्। अग्निष्वात्तानां पीवोपवसनानाम्। पार्श्वतः
श्रौणितः शितामृत उत्सादतः। अङ्गादङ्गादवत्तानाम्। करत
एवेन्द्राग्नी। जुषेतां हविः। होतर्यजं। देवेभ्यो वनस्पते
हवींषि। हिरण्यपर्णं प्रदिवस्ते अर्थम्॥ २८ ॥

प्रदक्षिणिद्रशनयां नियूय। ऋतस्य वक्षि पृथिभी
रजिष्ठैः। होता यक्षद्वनस्पतिमभिहि। पिष्टतमया
रभिष्ठया रशनयाधित। यत्रेन्द्राग्नियोश्छागस्य हविषः
प्रिया धामानि। यत्र वनस्पतेः प्रिया पाथांसि।
यत्र देवानामाज्यपानां प्रिया धामानि। यत्राग्नेरहोतुः
प्रिया धामानि। तत्रैतं प्रस्तुत्यैवोपस्तुत्यै वोपावस्रक्षत्।
रभीयांसमिव कृत्वी॥ २९ ॥

करदे॒वं दे॒वो वन॒स्पतिः॑ । जुष॒तां ह॒विः । होत॒र्यजं॑ । पि॒प्रीहि
 दे॒वां उ॒शतो॑ य॒विष्ठ । वि॒द्वां ऋ॒तूँ ऋ॒तुप॑ते यजे॒ह । ये
 दै॒व्यां ऋ॒त्विज॒स्तेभि॑रग्ने । त्वं होत॑वृ॒णाम॒स्याय॑जिष्ठः । होता
 यक्ष॑दग्निं स्वि॑ष्ट॒कृतम् । अया॑ङ्गि॒रिन्द्रा॑ग्नि॒योश्छा॑ग॒स्य
 ह॒विषः॑ प्रि॒या धामा॑नि । अया॑ङ्ग॒नस्प॑तेः प्रि॒या पा॒थाँसि॑ ।
 अया॑ङ्गै॒वाना॑माज्य॒पाना॑ प्रि॒या धामा॑नि । यक्ष॑द॒ग्नेर्होतुः॑
 प्रि॒या धामा॑नि । यक्ष॒त्स्वं म॑हि॒मानम् । आय॑जता॒मेज्या॑
 इषः॑ । कृ॒णोतु॑ सो अ॒ध्वरा॑ जा॒तवे॑दाः । जुष॒तां ह॒विः ।
 होत॒र्यजं॑ ॥ ३० ॥

नूनमर्थं कृत्वा पाथाँसि सप्त च ॥ [११]

उपो॑ ह॒ यद्वि॒दथ॑ वा॒जिनो॑ गूः । गी॒र्भिर्वि॒प्राः प्र॑म॒तिमि॒च्छमा॑नाः ।
 अ॒र्वन्तो॑ न का॒ष्ठान्न॑क्ष॒माणाः । इन्द्रा॑ग्नी जोहु॑वतो॒ नर॒स्ते ।
 वन॑स्पते र॒शनया॑ऽभि॒धाय॑ । पि॒ष्टत॑मया व॒युना॑नि वि॒द्वान् ।
 वह॑ दे॒वत्रा॑ दि॒धिषो॑ ह॒वीँषि॑ । प्र च॑दा॒तार॑म॒मृते॑षु वोचः ।
 अ॒ग्निं स्वि॑ष्ट॒कृतम् । अया॑ङ्गि॒रिन्द्रा॑ग्नि॒योश्छा॑ग॒स्य ह॒विषः॑
 प्रि॒या धामा॑नि ॥ ३१ ॥

अयाङ्गुनस्पतेः॑ प्रिया॑ पाथा॑सि। अयाङ्गुवाना॑माज्य॒पाना॑
 प्रिया॑ धामा॑नि। यक्ष॑दग्नेर्होतुः॑ प्रिया॑ धामा॑नि। यक्ष॑त्स्व
 म॒हिमान॑म्। आय॑जता॒मेज्या॒ इषः॑। कृ॒णोतु॒ सो अ॑ध्व॒रा
 जा॒तवे॑दाः। जुष॑ता॒ ह॒विः। अग्ने॒ यद॑द्य वि॒शो अ॑ध्व॒रस्य
 होतः॑। पाव॑कं शोचे॒ वेष्ट्व॑ हि यज्वा॑। ऋ॒ता य॑जासि
 म॒हिना॑ वियद्भूः। ह॒व्या व॑ह यविष्ठ॒ या ते॑ अ॒द्य॥३२॥

धामा॑नि भूरेकं च॥ _____ [१२]

दे॒वं ब॒रुहिः॑ सु॒दे॒वं दे॒वैः स्यात्सु॒वीरं॑ वी॒रैर्व॑स्तो॒र्वृज्ये॑ता॒क्तोः
 प्रभ्रि॑ये॒तात्य॒न्यान्ना॒या ब॒रुहि॑ष्म॒तो म॑दे॒म व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य
 वेतु॒ यज॑। दे॒वीर्द्वारः॑ सङ्घा॒ते वि॒द्वीर्या॑म॒ञ्छिथि॑रा ध्रु॒वा
 दे॒वहू॑तौ व॒त्स ई॑मे॒नास्तरु॑ण॒ आमि॑मी॒यात्कु॑मा॒रो
 वा न॑व॒जातो॒ मैना॒ अर्वा॑ रे॒णुक॑काटः॒ पृण॑ग्वसु॒वने॑
 वसु॒धेय॑स्य वियन्तु॒ यज॑। दे॒वी उ॒षा॑सान॒क्ताऽद्या॑स्मि॒न्यज्ञे॑
 प्र॑य॒त्य॒हेता॑मपि॒ नून॑न्दै॒वीर्वि॑शः॒ प्राया॑सिष्टा॒ सु॒प्री॑ते
 सु॒धि॑ते वसु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वी॒तां यज॑। दे॒वी जो॑ष्टी

वसु॑धिती॒ ययो॑र॒न्याऽघा॑द्वेषा॒सि यू॒यव॑दान्याव॒क्षद्व॑सु
 वार्या॑णि॒ यज॑मानाय॒ वसु॑वने॒ वसु॑धेय॑स्य॒ वीतां॑ यज॑।
 दे॒वी ऊ॒र्जाहु॑ती॒ इष॑मूर्ज॑म॒न्याव॑क्ष॒त्सग्धि॑ः॒ सर्पी॑तिम॒न्या
 नवे॑न॒ पूर्व॑न्दय॑मानाः॒ स्याम॑ पुरा॒णेन॒ नव॑न्तामूर्ज॑मूर्जाहु॑ती
 ऊ॒र्जय॑माने॒ अधा॑तां॒ वसु॑वने॒ वसु॑धेय॑स्य॒ वीतां॑ यज॑।
 दे॒वा दै॒व्या होता॑रा॒ नेष्टा॑रा॒ पोता॑रा॒ ह॒ताघ॑श॒सावाभ॑रद्व॒सू
 वसु॑वने॒ वसु॑धेय॑स्य॒ वीतां॑ यज॑। दे॒वीस्ति॑स्रस्ति॒स्रो दे॒वीरि॑डा॒
 सर॑स्वती॒ भार॑ती॒ द्यां भार॑त्यादि॒त्यैर॑स्पृक्ष॒त्सर॑स्वती॒मः
 रु॒द्रैर्य॑ज्ञमा॒वीदि॑हैवे॒डया॑ वसु॑मत्या॒ सध॑माद॑ मदे॒म वसु॑वने॒
 वसु॑धेय॑स्य॒ विय॑न्तु॒ यज॑। दे॒वो न॒राश॑सं॒स्त्रिशी॑र॒षा
 ष॑ड॒क्षः श॒तमि॑दे॒नः शि॑तिपृ॒ष्ठा आ॑द॒धति॑ स॒हस्र॑मी॒
 प्र॑व॒हन्ति॑ मि॒त्रावरु॑णेद॑स्य॒ होत्र॑म॒रह॑तो॒ बृह॑स्पतिः॒
 स्तो॒त्रम॑श्विनाऽऽध्व॑र्य॒वं वसु॑वने॒ वसु॑धेय॑स्य॒ वेतु॑ यज॑।
 दे॒वो व॒नस्प॑तिर्व॒रुष॑प्रा॒वा घृ॒तनि॑र्णि॒ग्द्याम॑ग्रेणास्पृक्ष॒दान्तरि॑क्षं
 म॒ध्यैना॑प्राः पृथि॒वीमु॑प॒रेणा॑दृ॒हीद्व॑सुवने॒ वसु॑धेय॑स्य॒ वेतु॑

यजं॑ । दे॒वं ब॒र्हिर्वारि॑तीनां नि॒धेधा॑ऽसि प्रच्यु॑तीनामप्र॒च्युत॑न्निकाम॒धरणं॑ पुरु॒स्पार॑हं यश॑स्वदे॒ना ब॒र्हिषा॑ऽन्या
 ब॒र्ही॑ऽष्य॒भि ष्या॑म वसु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वेतु॒ यजं॑ । दे॒वो
 अ॒ग्निः स्वि॑ष्ट॒कृत्सु॑द्रवि॒णा म॒न्द्रः क॒विः स॒त्यम॑न्माऽऽय॒जी
 होता॑ होतु॒रु॒होतु॑राय॒जीया॑न॒ग्ने या॒न्दे॒वानया॑ड्या॒ अपि॑प्रेर्ये ते
 हो॒त्रे अम॑त्सत॒ ता॑ऽ स॒स॒नुषी॑ऽ हो॒त्रा॑न्दे॒वङ्ग॒मान्दि॒वि दे॒वेषु॑
 य॒ज्ञमे॑रये॒मऽ स्वि॑ष्ट॒कृच्चा॑ग्ने होता॑ऽभू॒र्वसु॑वने॑ वसु॒धेय॑स्य
 नमो॑वा॒के वी॒हि यजं॑ ॥ ३३ ॥

यजैकं च॥ _____ [१३]

दे॒वं ब॒र्हिः । व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वेतु । दे॒वीर्द्वा॑रः । व॒सु॒वने॑
 वसु॒धेय॑स्य वियन्तु । दे॒वी उ॒षा॑सान॒क्तौ । व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य
 वी॒ताम् । दे॒वी जो॒ष्ट्री । व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वी॒ताम् । दे॒वी
 ऊ॒र्जा॑हु॒ती । व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वी॒ताम् ॥ ३४ ॥

दे॒वा दै॒व्या होता॑रा । व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वी॒ताम् ।
 दे॒वीस्ति॒स्रस्ति॒स्रो दे॒वीः । व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वियन्तु । दे॒वो

नरा॒श॒सः॑। व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वेतु। दे॒वो वन॒स्पतिः॑।
व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य वेतु। दे॒वं ब॒रु॒हिर्वा॒रिती॑नाम्। व॒सु॒वने॑
वसु॒धेय॑स्य वेतु॥ ३५॥

दे॒वो अ॒ग्निः स्वि॑ष्ट॒कृत्। सु॒द्रवि॑णा म॒न्द्रः क॒विः।
स॒त्यम॑न्मा॒यजी॑ होता॑। हो॒तुर्हो॒तुराय॑जीयान्। अ॒ग्ने
या॒न्दे॒वानया॑ट्। या॒ अपि॑प्रेः। ये ते॑ हो॒त्रे अम॑त्सता। ता॒
स॑स॒नुषी॑ हो॒त्रा॒न्दे॒वङ्ग॑माम्। दि॒वि दे॒वेषु॑ य॒ज्ञमे॑रये॒मम्।
स्वि॑ष्ट॒कृच्चा॒ग्ने होता॑ऽभूः। व॒सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य नमो॒वा॒के
वी॒हि॑॥ ३६॥

वी॒तां वे॒त्वभू॑रेकं च॥ _____ [१४]

अ॒ग्निम॒द्य हो॒ता॒रम॑वृणी॒ताय॑ यज॑मानः पच॑न्प॒क्तीः
पच॑न्पु॒रोडा॑शं ब॒ध्नन्नि॑न्द्रा॒ग्निभ्या॑ञ्छा॒गं सू॒प॒स्था अ॒द्य
दे॒वो वन॒स्पति॑रभवदिन्द्रा॒ग्निभ्या॑ छा॒गेना॑घ॒स्तान्तं॑ मे॒दस्तः
प्रति॑पच॒ताग्र॑भीष्टा॒मवी॑वृधेतां पु॒रोडा॑शेन॒ त्वाम॒द्यर्ष॑ आ॒र्षेय॑
ऋ॒षीणा॑न्नपादवृणी॒ताय॑ यज॑मानो ब॒हुभ्य॑ आ सङ्ग॑तेभ्य
ए॒ष मे॑ दे॒वेषु॑ वसु॒ वार्या॑ यक्ष्यत॒ इति॑ ता या दे॒वा

दे॒व॒दा॒ना॒न्यदु॒स्तान्य॑स्मा॒ आ च॒ शा॒स्वा च॑ गुर॒स्वेषि॑तश्च
 हो॒त॒र॒सि भ॒द्र॒वा॒च्याय॑ प्रेषि॑तो॒ मानु॑षः सू॒क्तवा॒काय॑ सू॒क्ता
 ब्रू॑हि॥ ३७॥

अ॒ग्नि॒म॒द्यैक॑म्॥ [१५]

अ॒ञ्ज॒न्ति॒ हो॒ता यक्ष॑त्समि॒द्धो अ॒द्याग्नि॑र॒जै॒र्दे॒व्या जु॒ष॒स्वा वृ॑त्र॒हणा गी॒र्भि॒स्त्व॑ ह्याभ॑र॒त॒मु॒पो॒ह
 यदे॒वं ब॒र्हिः सु॒दे॒वं दे॒वं ब॒र्हि॒र॒ग्नि॒म॒द्य पञ्च॑दश॥१५॥

अ॒ञ्ज॒न्त्य॒ग्नि॒र॒हो॒ता नो गी॒र्भिरु॑पो॒ ह॒ यद्वि॒दथ॑ वा॒जिनः॑ स॒त्रि॒ंशत्॥३७॥

अ॒ञ्ज॒न्ति॒ सू॒क्ताब्रू॑हि॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके षष्ठः
 प्रपाठकः समाप्तः॥